

Partimotion

Motion till riksdagen 2015/16:3074

av Anna Kinberg Batra m.fl. (M)

Trygg välfärd

1. Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en generell tillståndsplikt oavsett utförare i välfärden införs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likvärdiga krav bör ställas på alla utförare i välfärdssektorn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare krav på och prövning av ägare och ledning i välfärden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att denna prövning ska innebära en ägar- och ledningsprövning inom fristående verksamheter och prövning av anställd ledning i offentligägda verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att denna prövning bör omfatta allmänna lämplighetskrav, kunskaps- och kompetenskrav samt krav på ekonomisk uthållighet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på ekonomisk uthållighet bör omfatta bl.a. kapitalkrav i syfte att säkerställa långsiktighet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarpa sanktioner vid misskötsel av välfärdsverksamheter, t.ex. högre viten eller indragna tillstånd, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allmänheten ska tillförsäkras god insyn genom öppen och transparent redovisning och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att meddelarskyddet bör vara samma för anställda i offentligfinansierad välfärdsverksamhet oavsett driftsform så långt det är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningsmodellerna i större utsträckning bör ha inslag av värdebaserad ersättning för att skapa tydligare koppling mellan kvalitet och ekonomisk ersättning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inom varje sektor i välfärden bör finnas vissa nationella enhetliga kvalitetsmått och krav där ansvaret för utformning och uppföljning åvilar en myndighet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta med olika former av kvalitetsgarantier i välfärdssektorn och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högre krav på kvalitet i välfärden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge det lokala ledarskapet i välfärden goda förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiken ska lämna stort utrymme åt professionen inom välfärden när det gäller hur mål och kvalitetskrav ska nås och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få äldre erfarna medarbetare i välfärden att vilja och kunna stanna kvar längre i sin profession och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att validering bör ske snabbare samt fler och enklare vägar in i välfärdens yrken och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillskapa utbildningsmottagningar med uppdrag att integrera nya medarbetare från andra länder och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildningar i svenska för invandrare bör anpassas och kombineras med praktik inom välfärdssektorn och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten, kommunerna, landstingen och regionerna ska samverka kring investeringar i it och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att lagstiftningen följer med digitaliseringen samtidigt som hänsyn tas till den enskildes personliga integritet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för att ta till vara innovationer i välfärdens verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka uppföljning, tillsyn, tillståndsgivning och utvärdering i vården och omsorgen avseende myndigheterna Inspektionen för vård och omsorg samt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys och tillkännager detta för regeringen.

2. Sammanfattning

Sverige ska ha en trygg välfärd i hela landet där människan sätts före systemen och där alla har tillgång till en gemensamt finansierad välfärd med hög kvalitet. Förskolan och skolan ska ge alla barn och unga en bra start i livet. Skolan ska lägga en bra grund och förbereda eleverna inför fortsatta studier eller inträdet på arbetsmarknaden.

Det finns tydliga kvalitetsbrister inom såväl skolan, hälso- och sjukvården som äldreomsorgen. Trots höga ambitioner för välfärden ser vi fortsatt fallande kunskaper i skolan, kvalitetsbrister och långa väntetider i hälso- och sjukvården. För att klara framtidens välfärdsutmaningar krävs det ordning och reda. Det ska finnas klara och tydliga regler för vad som gäller om man driver och sköter välfärdsverksamhet oavsett driftsform. Det ska stå klart för alla som vill bedriva verksamheter inom välfärden att den inte är någon marknad.

Våra förslag tar sin utgångspunkt i de utmaningar som välfärden har att möta. Vårt främsta fokus är att säkra kvaliteten i all välfärd. Valfrihet och mångfald, tillgänglighet och effektivitet, kontinuitet och öppenhet, innovation och etableringsfrihet, långsiktighet och insyn, tillsyn och tillståndsgivning, uppföljning och utvärdering är alla centrala delar och redskap för att kunna nå högre kvalitet i välfärdens verksamheter.

Vi föreslår att en generell tillståndsplikt införs för alla utförare i välfärden, oavsett driftsform. Det innebär att för att få bedriva verksamhet enligt skollagen, verksamhet enligt socialtjänstlagen, verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt verksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen ska det som huvudregel krävas tillstånd.

För att få bedriva verksamhet inom välfärden är det rimligt att kunna ställa krav på samtliga ägare och ledning i syfte att säkra kvalitet och långsiktighet. Det är av central betydelse att kraven ska vara likvärdiga, oavsett driftsform i välfärden. Den som söker

tillstånd att verka i välfärden bör kunna visa att den har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten långsiktigt.

Vi föreslår tydliga krav på och prövning av ägare och ledning i välfärden. Denna prövning ska innebära ägar- och ledningsprövning inom alla fristående verksamheter och prövning av anställd ledning i offentligägda verksamheter i välfärden. Prövning av ägare och ledning ska omfatta allmänna lämplighetskrav, kunskaps- och kompetenskrav samt krav på ekonomisk uthållighet. Prövning om krav på ekonomisk uthållighet ska omfatta bl.a. kapitalkrav i syfte att säkerställa långsiktighet i verksamheten.

Det är viktigt att allmänheten tillförsäkras en god insyn i välfärden gällande såväl verksamhetsrelaterade uppgifter som ekonomi genom en öppen och transparent redovisning. Meddelarskyddet för anställda i privata företag i offentligt finansierade verksamheter i välfärden bör stärkas.

Verksamheter i välfärden som inte uppfyller de grundläggande kraven som krävs för att få tillstånd att bedriva välfärdsverksamhet bör komma ifråga för tydliga sanktioner. Det bör bli fråga om åtminstone tydliga viten. Dagens nivåer gällande viten är inte tillräckliga utan bör höjas för att bli mer kännbara.

En tydligare koppling mellan resultat och ekonomisk ersättning medför tydliga incitament och därtill krav. Den som inte levererar verksamhet i välfärden av kvalitet som är tillräckligt bra, enligt kvalitetsmått, får lägre ersättning. Det skapar tydliga drivkrafter att ständigt förfinas och utveckla högre kvalitet. Detta är några av alla delar som behövs för att skapa ordning och reda i välfärden i syfte att ge bättre förutsättningar för kvalitet och kontinuitet.

3. Välfärdens utmaningar

Sverige ska ha en trygg välfärd i hela landet där människan sätts före systemen och där alla har tillgång till en gemensamt finansierad välfärd av hög kvalitet oavsett bakgrund eller betalningsförmåga. Det handlar om att tillgodose människors behov av kunskap, vård och omsorg genom hela livet. Det finns tydliga kvalitetsbrister inom såväl skolan, hälso- och sjukvården som äldreomsorgen. Ordning och reda i välfärden är avgörande. Skola, vård och omsorg är ingen marknad.

Alliansregeringen genomförde en lång rad reformer inom välfärdens områden och tillförde samtidigt ökade resurser trots den djupaste ekonomiska krisen i världsekonomin på många årtionden. Reformerna gällde t.ex. en lagstadgad vårdgaranti, Sveriges första patientlag, en ny skollag, lagen om ett fritt vårdval (LOV), en omfattande satsning på förstelärare i skolan, en systematisk satsning på att minska väntetider och öka tillgänglighet i vården samt en parboendegaranti för äldre.

Trots höga ambitioner för välfärden ser vi fortfarande fallande kunskaper i skolan, kvalitetsbrister och långa väntetider i hälso- och sjukvården. Därtill bristande likvärdighet. Äldreomsorgen har utmaningar gällande kvalitet, kontinuitet och därmed förmåga att ge trygghet till alla våra äldre. Samtidigt ger föräldrar förskolan höga betyg och hälso- och sjukvården i Sverige är på många sätt en förebild, enligt OECD. Sverige räknas därtill som ett av världens bästa länder att åldras i.

Skolresultaten har emellertid sjunkit under en lång rad av år. Det finns tecken på ökad segregation och minskad likvärdighet i skolan. Mer studiemotiverade elever gör mer aktiva val av skola och utbildning. Detta tenderar också att påverka vilka skolor som lärare gärna söker sig till. De långa väntetiderna i hälso- och sjukvården är alltså den största utmaningen inom vården och därtill att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen. Det är viktigt att välfärden förmår vara en attraktiv arbetsplats för att säkra hög kvalitet och god tillgänglighet över tid.

Att väntetiderna varierar så mycket som de faktiskt gör måste motverkas. Väntetiderna från remiss till beslut gällande behandling av lungcancer varierar stort. En patient i Kalmar får vänta nära tre gånger så lång tid som i Dalarna. Det är inte acceptabelt. Samtidigt har situationen förbättrats kraftigt bl.a. genom alliansregeringens systematiska arbete med riktade prestationsbundna satsningar för att minska väntetiderna. År 2007 väntade var fjärde patient längre än 90 dagar på operation i specialistvården, och år 2014 var det drygt var åttonde patient (Källa: SKL).

Den nationella tillsynen av äldreomsorgen visar på brister hos många av de undersökta äldreboendena. Alla utförare, oavsett driftsform och ägare, har mer att göra för att arbeta effektivt och aktivt med kvalitetssäkring av sina verksamheter. Det finns tyvärr multisjuka äldre med kroniska sjukdomar som far illa inom äldreboendena.

Det finns många äldre som vill bo kvar hemma så länge som möjligt. Det finns även alltför många äldre som upplever otrygghet i sitt boende och som inte vill bo kvar hemma, men som samtidigt är för friska för vårdboende. Det är många äldre som är ofrivilligt ensamma.

För att klara framtidens välfärdsutmaningar krävs det ordning och reda. Det ska finnas klara och tydliga regler för vad som gäller om man driver och sköter välfärdsverksamhet oavsett driftsform. Det ska stå klart för alla som vill bedriva verksamheter inom välfärden att den inte är någon marknad.

3.1 Tydliga kvalitetsbrister

Det finns tydliga kvalitetsbrister i välfärden. Det gäller såväl inom skolan, hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen. Kvalitet är inte ett enkelt eller självklart begrepp. I grunden handlar emellertid en del av helheten gällande kvalitet om att verksamheterna

på ett tillfredsställande sätt utför den tjänst, uppgift eller service som är syftet med verksamheten.

Sett ur ett övergripande perspektiv ska skolan förmedla kunskap och utveckla elevernas förmåga till lärande. Hälso- och sjukvården ska vårda sjuka och stödja i det förebyggande hälsoarbetet. Äldreomsorgen ska ge stöd när vi blir gamla och för svaga för att kunna klara oss själva.

Några av de viktigaste faktorerna ur brukarnas och anhörigas synsätt gällande verksamheter inom välfärden handlar om kvalitet, tillgänglighet, trygghet, valfrihet, kontinuitet och inflytande. Några saker som generellt t.ex. de flesta patienter verkar uppleva som viktigt när det handlar om kvalitet är att den upplevs som hög om det är lätt att snabbt få en tid för angelägen vård, om bemötandet upplevs som professionellt samt det avgörande om vården ger bästa möjliga resultat.

När det handlar om kvalitet är det viktigt att utvärdera såväl de uppnådda resultaten som den upplevda kvaliteten ur brukarnas perspektiv. Trygghet och kontinuitet hänger ofta samman. Därtill kopplas kontinuitet ofta ihop med kvalitet. Det kan t.ex. handla om att som förälder vilja veta att barnens skola präglas av genomförda lektioner med välutbildade lärare, inte inställda lektioner eller att en stor del av undervisningen genomförs av olika vikarier.

När man blir gammal vill man gärna känna igen personalen inom hemtjänsten, äldre vården eller äldreomsorgen som kommer varje dag. Kontinuitet blir till stor del synonymt med upplevd kvalitet. Därtill är tryggheten avgörande för upplevelsen av kvalitet inom välfärden. Plötsliga besked om nedläggning av verksamhet ruckar i grunden tilltron till vår gemensamma förmåga att bedriva välfärdsverksamhet.

Välfärden finns till för att hjälpa oss med sådant vi inte klarar av själva. Därmed befinner sig brukare automatiskt i ett underläge gentemot utförarna. Det innebär en definitiv risk för ökad otrygghet. Den känslan kan förstärkas om sammanhanget upplevs som rörigt. Därför är kontinuitet viktigt.

Därtill är tillgänglighet av avgörande betydelse. Det räcker inte med bra kvalitet i den utförda välfärdstjänsten utan den behöver också levereras i tid. Det ska finnas plats i barnomsorgen när det behövs och på rätt tider så att man kan arbeta de arbetstider som ens arbetsgivare behöver att man arbetar. Det är avgörande för att få livspusslet att gå ihop. Tillgänglighet är en nyckelfaktor sett ur ett allmänt perspektiv. När skola, vård och omsorg inte levereras i tid riskerar det att leda till negativa effekter i andra delar av samhället.

Kvalitet ur det allmännas perspektiv betyder att verksamheterna ska svara mot uppställda krav. Att bli frisk är det allra viktigaste för den enskilde som är sjuk, och samtidigt är det viktigt också för samhället i stort. Dels eftersom vi alla har ett

gemensamt intresse av att våra medmänniskor ska vara friska och må bra, dels för att det möjliggör för alla som är friska att arbeta eller på andra sätt delta i samhällslivet.

3.2 Ordning och reda – välfärden är ingen marknad

Ordning och reda i välfärden är avgörande för att skapa bästa möjliga förutsättningar för hög kvalitet inom skola, vård och omsorg. Välfärden är ingen marknad. Välfärden i Sverige finansieras gemensamt. Eftersom välfärdstjänsterna även fortsättningsvis ska finansieras gemensamt handlar det inte om någon marknad.

En marknad bär tydliga kännetecken. Det sätts ett pris och en produktionsnivå där utbud och efterfrågan möts. Så ska inte välfärden fungera. Gemensamt garanterar vi varandra tjänster inom välfärden och det är behov, inte betalningsförmåga, som ska styra. Detta till skillnad från en marknad där utbud och efterfrågan styr priset och produktionen. Därmed ställs också stora krav på att utforma och omforma system som gör att varje skattekrona ger högsta nytta.

Ordning och reda handlar om att eftersom välfärden ska vara likvärdig krävs att väl utformade krav ställs på verksamheterna. De verksamheter som gör anspråk på att lära barn och unga, vårda sjuka eller ge äldre omsorg ska präglas av professionalitet, långsiktighet, engagemang och kompetens.

Moderaternas uppfattning är att många olika aktörer och utförare – offentliga, stiftelser, kooperativ, aktiebolag, ideella föreningar, icke vinstdrivande bolag och andra – bidrar till dynamik, mångfald och en positiv långsiktig utveckling till gagn för högre kvalitet och ökad tillgänglighet.

I början av 1990-talet kom uppfattningen att all välfärd skulle bedrivas i stora offentliga inrättningar till korta. Inte vare sig elever eller föräldrar, patienter och anhöriga eller välfärdens medarbetare upplevde att de stora offentliga systemen och verksamheterna kunde möta deras förväntningar och krav på kvalitet, tillgänglighet, service och goda möjligheter att påverka sin situation.

Därefter har välfärden öppnats för mer av egna val och fler alternativ. Det kan emellertid aldrig vara utgångspunkten att tillgodose enskilda aktörers intressen. Det skapar oreda, orättvisa och oordning i välfärden. De olika aktörerna och utförarna är avgörande för att tillfredsställa människors behov av service i välfärden och uppfylla det allmännas tydliga krav och förväntningar, aldrig tvärtom.

Den enskilde betalar normalt endast en mindre del av den egentliga kostnaden för en välfärdstjänst, merparten betalas via skattekollektivet. För skattebetalarna som helhet är det viktigt att resurserna används effektivt. Dels för att minska behovet av höjda skatter, vilket har negativa effekter för jobb, tillväxt, företagande och människors frihet, dels för att de samlade skattekrona ska kunna växlas ut i form av t.ex. högre kvalitet.

Långsiktighet är viktigt för att undvika ryckighet och osäkerhet, vilket annars riskerar att negativt påverka kvaliteten. Därtill eftersom det offentliga alltid har det slutliga ansvaret för att välfärdstjänsterna levereras till medborgarna kan det offentliga riskera att drabbas negativt om verksamheter som utförs i privat eller annan alternativ regi hastigt läggs ned.

Moderaternas uppfattning är att likvärdiga krav bör ställas på alla aktörer i välfärden, oavsett driftsform. Det är exempelvis inte rimligt att en person som blivit diskvalificerad att leda ett privatägt äldreboende eller privatägd verksamhet inom personlig assistans ändå kan leda ett offentligägt.

Som huvudregel ska det krävas tillstånd för att bedriva verksamhet enligt skollagen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt hälso- och sjukvårdslagen. Detta bildar en stabil grund och utgångspunkt för ordning och reda i välfärden.

3.3 Valfrihet och mångfald

Valfrihet och mångfald är uppskattade delar av välfärden. Samtidigt krävs det tydliga regler och uppföljning för att kunna garantera kvalitet i all verksamhet, oavsett driftsform. Det handlar bl.a. om att ställa tydliga kvalitetskrav, utöva noggrann tillsyn, öka jämförbarheten genom att öppna verksamheterna för insyn samt om utkrävande av ansvar och använda skarpa sanktioner när det inte fungerar tillfredsställande.

Svensk välfärd är idag präglad av mångfald. Det är i grunden bra och nödvändigt. Det ger alla brukare mer valfrihet och möjligheter att välja det som passar deras önskemål och behov bäst. Två av tre i Sverige anser t.ex. att de gjort ett aktivt vårdval i primärvården (Källa: Konkurrensverkets rapportserie 2014:2).

Några konkreta exempel illustrerar den utveckling som skett sedan systemet med offentliga monopol inom välfärden kom till korta i början av 1990-talet.

- 34 procent av all hälso- och sjukvård drivs idag i alternativ regi.
- 42 procent av all primärvård drivs idag i alternativ regi.
- 21 procent av alla äldreboenden drivs idag i alternativ regi.
- 61 procent av all personlig assistans drivs idag i alternativ regi.
- 25 procent av all hemtjänst drivs idag i alternativ regi.

(Källor: SCB, SKL och Vårdföretagarna)

Fristående alternativa verksamheters kvalitet ligger generellt sett på likvärdig eller högre nivå än motsvarande offentligt drivna. Samtidigt varken kan eller vill vi blunda

för de problem som synliggjorts när välfärden öppnats för företag. Tilliten till den svenska välfärden har fått sig en rejäl törn. De avslöjanden om välfärdsbolag som både brustit i sitt kvalitetsarbete och sin skattemoral är skadliga för tilltron till deras förmåga att bidra positivt till välfärden.

Detta understryker betydelsen av ordning och reda i välfärden. Det är helt grundläggande att de aktörer som bedriver verksamhet i välfärden i Sverige även betalar skatt här.

Med en mångfald av utförare är det viktigt att fristående alternativa utförare får samma ersättning per brukare som kommunens eller landstingens egen verksamhet. Den enskilde ska kunna vara trygg i förvisningen om att oavsett vem som driver verksamheten så följer lika mycket resurser med per brukare.

3.4 Möjligheter och risker med företagande i välfärden

Hög kvalitet, god tillgänglighet och effektivt använda resurser avsedda för välfärden förutsätter en betydande bredd av utförare. Det innebär i sin tur att kraven ökar på öppenhet och kostnadskontroll. En större variation av utförare ökar också möjligheterna och förmågan till innovationer i välfärden. Detta möjliggör i sin tur högre kvalitet och lägre kostnader.

Innovation är centralt för att alla medborgare ska kunna få ta del av välfärd av hög kvalitet, som därtill kan utvecklas över tid. Innovationer förutsätter fler utförare som är villiga att erbjuda sina tjänster i välfärden. Det finns stora möjligheter och risker med företagande inom välfärdssektorn. Det är viktigt att alla aktörer förstår och respekterar skillnaden mellan en marknad och välfärdssektorn.

Eftersom välfärdstjänsterna finansieras gemensamt handlar det inte om någon riktig marknad med utbud och efterfrågan där ett pris sätts på tjänsterna. Det är de olika politiska nivåerna som beslutar om dels vilka välfärdstjänster som ska tillhandahållas, dels vilka och hur omfattande anslag som ska tilldela resurser för utförande av dessa tjänster.

Med flera aktörer i välfärden kommer såväl professionens kunnande som brukarnas önskemål till större uttryck. Det är i grunden bara bra. Samtidigt eftersom välfärdstjänsterna finansieras gemensamt ställs det därmed stora omfattande krav på att utforma och omforma system som medför att varje skattekrona ger högsta möjliga nytta.

För att utvecklingen ska komma hela välfärden och den offentliga ekonomin till del så är det viktigt att det offentliga klarar av att själv förbättra sin verksamhet, genom att ta till sig innovationer som uppstår hos andra utförare och förändra ”prissättningen” i takt med att verksamheten kan skötas på ett bättre sätt än tidigare.

Av alla utförare som driver välfärdsverksamheter i alternativ regi är över nio av tio småföretagare med färre än 20 anställda (Källa: Vårdföretagarna).

Vi anser att mångfald och valfrihet inom välfärden ger många kvinnor och män möjligheter att förverkliga sina drömmar om företagande. När den här dynamiken med företagande i välfärden fungerar på ett rimligt sätt så bidrar mångfalden av utförare till att välfärdens kvalitet och tillgänglighet kan öka för alla.

3.5 Kompetensförsörjning – stora rekryteringsbehov

Många inom välfärden trivs med sina jobb och utför ett viktigt arbete varje arbetsdag. Det hindrar inte att det samtidigt finns upplevelser av att möjligheterna att påverka sin arbetssituation är små. Därtill att löneutvecklingen är blygsam och arbetsmiljön stressande och krävande utöver det som är rimligt att klara av.

Det finns därutöver tendenser till överbyråkratisering och detaljstyrning som begränsar ledare och medarbetares möjligheter att påverka och utforma välfärden i positiv riktning. Hög kvalitet i välfärden förutsätter motiverade, engagerade och kunniga medarbetare som upplever att de kan påverka utvecklingen på sin arbetsplats.

Verksamheterna inom välfärden står inför ett omfattande generationsskifte samtidigt som demografin kommer att öka behoven. Rekryteringsbehoven framöver kommer därmed att vara omfattande under en lång tid. Det är centralt att verksamheterna inom välfärden förmår vara attraktiva arbetsplatser för att säkra kompetensförsörjningen. Det är avgörande för att säkra hög kvalitet och god tillgänglighet över tid.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) beräknar att det kommer att finnas ett behov av ungefär 230 000 nya medarbetare inom vård och omsorg fram till och med år 2023 om inga tydliga förändringar sker i arbetssätt eller bemanning. Statistiska centralbyrån (SCB) menar att efterfrågan kommer att öka gällande ett antal yrkesgrupper inom vård och omsorg. Det handlar framförallt om specialistsjuksköterskor, barnmorskor samt biomedicinska analytiker. Det kan, enligt SCB, komma att saknas drygt 11 000 specialistsjuksköterskor redan inom tio år och därtill uppemot 160 000 undersköterskor inom vård och äldreomsorg år 2035.

En annan utmaning gällande rekrytering avser validering av utländska utbildningar och specifikt de långa väntetider som gäller för att få sin utbildning validerad och beslut fattat om vårdlegitimation. Detta är centralt eftersom en tydlig bild av personalförsörjningen inom svensk hälso- och sjukvård ger vid handen att mer än var fjärde läkare är född utomlands, mer än vart femte vårdbiträde och ungefär var tionde undersköterska.

Idag är läkartätheten i Sverige hög vid internationell jämförelse. Trots detta är efterfrågan idag större än tillgången, enligt Socialstyrelsens bedömning. Samtidigt har

vi minst antal patientbesök per läkare och antalet besök per läkare har sjunkit. Bristen på t.ex. patologer försämrar kvaliteten i vården och kan orsaka försenade diagnoser och behandlingar med sämre behandlingsprognoser som resultat.

Därtill kommer rapporter om att det t.ex. saknas speciallärare i skolan och att ett generationsskifte snarare kommer att öka den bristen under kommande år, enligt Lärarförbundet.

Frågan om den framtida kompetensförsörjningen i välfärdens olika verksamheter måste lösas långsiktigt. Det duger inte med tillfälliga lösningar. Ambitionerna är och ska vara högt satta.

4. Förslag för trygg välfärd

Våra förslag tar sin utgångspunkt i de utmaningar som välfärden har att möta. Vårt främsta fokus är att säkra kvalitet i all välfärd. Det ska vara ordning och reda. Välfärden är ingen marknad. Tydlighet och öppenhet ska prägla reglerna inom välfärden.

Valfrihet och mångfald, tillgänglighet och effektivitet, kontinuitet och öppenhet, innovation och etableringsfrihet, långsiktighet och insyn, tillsyn och tillståndsgivning, uppföljning och utvärdering är alla centrala delar och redskap för att kunna nå högre kvalitet i välfärdens verksamheter.

4.1 Högre krav på kvalitet

Krav på verksamheter inom välfärden bör ställas på ett sätt som tydliggör och sätter fokus på kvalitet, samtidigt som kraven inte får bli för detaljerade på ett sätt som riskerar att hämma nytänkande, innovation och kreativitet och därmed bromsa möjligheterna att utveckla verksamheterna.

Kravställande och uppföljning måste ha som huvudprincip att fokusera på vilka resultat som levereras snarare än på indirekta mått såsom omfattning av bemanning. Därmed är det fråga om att lägga tyngden på vad, snarare än hur. Kraven bör, så långt det är möjligt, ställas så likvärdigt som möjligt för alla utförare.

Utgångsläge och behov ser olika ut inom olika sektorer i välfärden, vi anser emellertid att generellt sett bör det inom varje sektor finnas nationella mått som avses följa upp kvalitet och därtill vissa kvalitetskrav. Vår utgångspunkt är att ansvaret för uppföljning gällande nationellt ställda krav och granskning av kvalitetsmått bör åvila respektive myndighet på nationell nivå.

Därtill är det önskvärt att ersättningsmodeller i välfärden tydligare förmår koppla den ekonomiska ersättningen till nådda resultat och kvalitet. Således bör givetvis bättre medicinsk behandling eller bättre skolresultat ge högre ersättning. Det förutsätter naturligtvis att rätt saker definieras och mäts.

När privata och andra alternativa utförare bidrar till innovationer och effektivitet inom välfärden är det viktiga vinster för det allmänna såväl på kort som ofta på lång sikt. Det är därför viktigt att upprätthålla och underhålla drivkrafter som kan uppmuntra och ska dessa positiva effekter.

Den ekonomiska vinst som kan uppstå är en förutsättning för företagsamhet och entreprenörskap som i sin tur bidrar med kreativitet och kvalitet i välfärden. Vinst kan inte förbjudas med mindre än en återgång till monopol och slopad egenmakt inom välfärden.

Det är däremot intressant och viktigt att finna former för att ekonomisk vinst, även på kort sikt i någon del, ska kunna komma det offentliga till del. En modell med renodlad vinstdelning är sannolikt inte en lämplig väg. Däremot kan andra lösningar vara intressanta. En sådan kan t.ex. vara att använda en s.k. effektiviseringspost i prismodellen så att ersättningen gradvis sänks.

En sådan modell innebär i praktiken att det tas med i beräkningen att det ska fortsätta vara möjligt att åstadkomma en gradvis viss effektivisering. Därtill ska det offentliga få ta del av denna effektivisering genom att ersättningen, d.v.s. kostnaden för den utförda välfärdstjänsten, gradvis sjunker.

Vi föreslår:

- Det ska ställas högre krav på kvalitet och likvärdiga krav på alla utförare i välfärdssektorn oavsett driftsform.
- Inom varje sektor i välfärden bör det finnas vissa nationella enhetliga kvalitetsmått och krav där ansvaret för utformning och uppföljning åvilar en myndighet.
- Pröva möjligheterna att arbeta med olika former av kvalitetsgarantier i välfärdssektorn.
- Ersättningsmodellerna bör i större utsträckning ha inslag av värdebaserad ersättning i syfte att skapa tydligare koppling mellan kvalitet och ekonomisk ersättning.

4.2 Generell tillståndsplikt – för alla utförare

Det behövs en generell tillståndsplikt för alla utförare, oavsett driftsform, i välfärden. Vi ställer av goda skäl hårda krav på dem som driver företag t.ex. i finanssektorn. Det är viktigt att de som äger och driver sådan verksamhet har rätt kunskaper och kompetens då konsekvenserna för samhället kan bli riktigt allvarliga om det inte fungerar som avsett.

Av motsvarande skäl är det riktigt och naturligt att vi ska ställa tydliga krav på de som vill utbilda våra barn och unga, ge vård till sjuka och omsorg till våra äldre. Krav

gällande verksamheter i välfärden bör ställas likvärdigt på privata och offentliga utförare. Tillstånd ska beviljas av ansvarig myndighet efter noggrann prövning.

Kraven vid tillståndsgivning gäller fortlöpande och myndighetsansvaret omfattar självklart även löpande tillsyn av välfärdsverksamheterna och skyldighet att vidta konkreta åtgärder vid funna brister i skötsel, t.ex. fullföljande av de grundläggande tillståndskraven.

Förändringar gällande t.ex. ägare eller ledning ska rapporteras till ansvarig myndighet och förutsätter därefter ny prövning i de berörda delarna av verksamheten. För delar av välfärdsverksamheterna råder tillståndsplikt redan i dag, men inte för alla, och alla delar omfattas inte av prövningen. Det vill vi ändra på.

Det är samtidigt viktigt att detta tillståndsförfarande blir enkelt och inte för kostsamt. Ett omfattande merarbete med tillhörande administration och för höga kostnader riskerar att stänga ute t.ex. småföretagare, familjekooperativ och idéburna aktörer. Det är inte avsikten. Genomförandet av tillstånd måste präglas av tydlighet, snabbhet och öppenhet.

Vi föreslår:

- En generell tillståndsplikt införs för alla utförare i välfärden oavsett driftsform. Det innebär att för att få bedriva verksamhet enligt skollagen, verksamhet enligt socialtjänstlagen, verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt verksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen ska det som huvudregel krävas tillstånd.

4.3 Krav på ägar- och ledningsprövning

För att få bedriva verksamhet inom välfärden är det rimligt att kunna ställa krav på samtliga ägare och ledning i syfte att säkra kvalitet och långsiktighet. Det är t.ex. inte rimligt att en person som blivit nekad att leda en fristående verksamhet i privat regi ändå kan leda ett i offentlig regi. På motsvarande sätt är det inte acceptabelt att någon som blivit underkänd för ledning av offentlig välfärdsverksamhet ska kunna leda och utföra verksamhet i ett privat företag. Därför är det av central betydelse att kraven ska vara likvärdiga oavsett driftsform i välfärden.

Vid prövning av allmän lämplighet avses t.ex. kontroll av skatteskulder, domar, rättsprocesser, potentiella intressekonflikter, samt renommé, seriositet och anseende. Myndigheten bör vid prövningen i detta avseende göra en samlad bedömning. Syftet är inte att helt utestänga aktörer för minsta förseelse utan att se till helheten i bedömningen.

Därtill ska bedömning göras av huruvida den som söker tillstånd har tillräcklig erfarenhet och insikt i berörd verksamhet. Kraven kommer här naturligen skilja sig åt

beroende på vilken typ av verksamhet som avses. Det är även gällande denna bedömning viktigt att den handlar om helheten snarare än små delar.

Därutöver behövs krav på privata aktörer att betala skatt i Sverige samt att skattedrivna upplägg med s.k. räntesnurror inte ska vara tillåtna. Därtill ska reglerna utformas på ett sätt som tydligt är förenligt med gällande regler i Europeiska unionen.

Långsiktighet och, så långt det är möjligt, förutsebarhet är viktiga delar för trovärdighet och legitimitet gällande välfärdens verksamheter. I detta syfte är det viktigt att försöka minimera riskerna för hastiga nedläggningar. Därför bör t.ex. kapitalkrav kunna ställas på företag som verkar i välfärdssektorn.

Den som söker tillstånd att verka i välfärden bör kunna visa att den har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten långsiktigt. Denna fråga är emellertid inte enkel och framtiden är svår att förutse. Detta till trots bör vad som är att betrakta som långsiktigt tillåtas variera beroende på verksamhetens karaktär och bedömas av ansvarig myndighet.

Dessa krav bör ställas såväl gällande enskilda verksamhetsdrivande bolag som i förekommande fall koncerner. De bör anpassas efter bransch, verksamhetens omfattning samt vilka effekter en eventuell nedläggning av densamma kan antas få. Det är viktigt att kraven utformas så att de inte utestänger små aktörer såsom småföretagare.

Vi föreslår:

- Tydliga krav på och prövning av ägare och ledning i välfärden. Denna prövning ska innebära ägar- och ledningsprövning inom alla fristående verksamheter och prövning av anställd ledning i offentligägda verksamheter i välfärden.
- Denna prövning av ägare och ledning ska omfatta allmänna lämplighetskrav, kunskaps- och kompetenskrav samt krav på ekonomisk uthållighet.
- Prövning om krav på ekonomisk uthållighet ska omfatta bl.a. kapitalkrav i syfte att säkerställa långsiktighet i verksamheten.

4.4 Förbättrad uppföljning, tillsyn och insyn

Det är viktigt att allmänheten tillförsäkras en god insyn i välfärden gällande såväl verksamhetsrelaterade uppgifter som ekonomi genom en öppen och transparent redovisning. Däremot bör det utredas och analyseras noggrant ifall det mest ändamålsenliga är ekonomisk redovisning sektorsvis, på enhetsnivå eller på något annat sätt.

Meddelarskyddet för anställda i privata företag i offentligt finansierade verksamheter i välfärden bör stärkas. Vår utgångspunkt är att meddelarskyddet i så stor utsträckning

som möjligt ska vara samma för anställda i enskild fristående verksamhet som i offentlig.

Uppföljning av krav och utvärdering av kvalitet som ställs av andra, t.ex. kommuner, landsting eller regioner, bör följas upp av kravställaren. Det pågår ett arbete inom flera områden inom välfärden i syfte att utveckla olika typer av modeller för uppföljning och utvärdering av kvalitet och uppnådda resultat.

Öppna jämförelser som genomförs av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är ett utmärkt exempel på uppföljning och utvärdering som bidrar till stärkt fokus på kvalitet och resultat inom t.ex. cancervården och den sociala barn- och ungdomsvården.

Öppna jämförelser är ett antal indikatorer som redovisas återkommande och som avser att spegla bl.a. kvalitet, resultat och effektivitet inom de utvärderade verksamheterna i välfärden. I 2014 års öppna jämförelser användes 186 olika indikatorer för att ge en bred bild av hälso- och sjukvården.

Vi anser att öppna jämförelser kan utvecklas vidare. I framtiden bör inriktningen vara att öka jämförelsernas användbarhet genom att i högre grad redogöra för resultat och anpassa jämförelsernas presentationer utifrån olika målgrupper.

Därtill är det kvalitetsregister och kvalitetsindex rörande den akuta hjärtsjukvården i Sverige som tagits fram ett utmärkt exempel på att uppföljning och jämförelser har stor betydelse i utvecklandet av effektivare och bättre vård. Detta kvalitetsregister spelar därtill en viktig roll vid introduktion av nya läkemedel och nya medicintekniska produkter och innovationer.

Den årliga nationella brukarundersökningen inom äldreomsorgen är ytterligare ett exempel på viktig uppföljningsverksamhet. Den är en totalundersökning gällande omsorgen om äldre som utförs av Socialstyrelsen i form av enkäter och resultaten redovisas i rapporten Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?

Därtill vill vi att möjligheterna ökar att i kvalitetsarbetet använda s.k. standardiseringsmodeller, t.ex. Svensk Standard (SIS), och kvalitetsutvecklingsmodeller, t.ex. från SIQ. Detta i syfte att underlätta och förbättra möjligheterna till jämförelser och aktiva val av välfärdsutförare för brukare och anhöriga.

Vi föreslår:

- Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) ges ett utvidgat uppdrag och utökade resurser för att stärka bl.a. tillsyn och uppföljning i vården och omsorgen.

- Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ges bl.a. ett särskilt uppdrag att se över hur staten kan stimulera och stödja en långsiktig satsning av nationella kvalitetsregister.
- Allmänheten ska tillförsäkras god insyn genom bl.a. öppen och transparent redovisning av respektive välfärdsverksamhet.
- Meddelarskyddet bör vara samma för anställda i offentligfinansierad välfärdsverksamhet oavsett driftsform så långt det är möjligt.

4.5 Tydliga sanktioner – vid misskötsel

En tydligare koppling mellan resultat och ekonomisk ersättning medför tydliga incitament och därtill krav. Den som inte levererar verksamhet i välfärden av kvalitet som är tillräckligt bra, enligt kvalitetsmåten, får lägre ersättning. Det skapar tydliga drivkrafter att ständigt förfina och utveckla högre kvalitet.

Verksamheter i välfärden som inte uppfyller de grundläggande kraven som krävs för att få tillstånd att bedriva välfärdsverksamhet bör komma ifråga för tydliga sanktioner. Det bör bli fråga om åtminstone tydliga viten. Dagens nivåer gällande viten är inte tillräckliga utan bör höjas för att bli mer kännbara.

Det bör finnas ytterligare möjligheter till skarpa sanktioner vid händelse av misskötsel inom välfärdsverksamheter. Indragna tillstånd att bedriva verksamhet eller t.o.m. övertagande av verksamheten från myndighetens sida är sanktionsmöjligheter som bör kunna användas regelmässigt.

När det t.ex. gäller Skolinspektionens nuvarande tillsyn enligt skollagen så använder myndigheten en s.k. sanktionstrappa. Det innebär att myndigheten har olika möjligheter att vidta åtgärder beroende på hur allvarliga de funna bristerna i verksamheten anses vara. Skolinspektionen kan använda sig av anmärkning, föreläggande, föreläggande med vite samt indraget tillstånd, vilket är lika med stängning av verksamheten.

Detta regelverk är i sin konstruktion i grunden bra, men det bör samtidigt på samma sätt fullt ut gälla för offentligt drivna skolor vilka i dag inte behöver tillstånd och därmed inte heller kan få något tillstånd indraget. Motsvarande konstruktion och regelverk bör kunna gälla inom övriga sektorer i välfärden. Detta kan därtill kompletteras med möjlighet för statligt övertagande av verksamheter vid grav misskötsel.

Vi föreslår:

- Införande av skarpa sanktioner vid misskötsel av välfärdsverksamheter. Dessa sanktioner kan t.ex. innebära högre viten eller indragna tillstånd av välfärdsverksamheter som inte uppfyller de grundläggande tillståndskraven.

4.6 Medarbetarna – välfärdens viktigaste resurs

Medarbetarna i skolan, vården och omsorgen är välfärdens viktigaste resurs. Deras arbetsinsatser, erfarenheter, kunskaper och engagemang är avgörande för välfärdens kvalitet. Det är i mötet mellan lärare och elever, vårdpersonal och patienter samt personal i hemtjänsten och äldre som kvalitet kan skapas och utvecklas.

Alla i behov av vård ska kunna känna delaktighet och inflytande över sin egen vård och behandling. Alla elever ska kunna känna att de får den undervisning som hjälper dem som individer att utveckla sitt eget lärande. Alla äldre ska kunna känna trygghet i att omsorgen utformas i samklang med deras behov och önskemål.

Alla som arbetar inom välfärdens verksamheter ska ha rätt till en rimlig arbetsmiljö, karriärmöjligheter och ett tydligt ledarskap. Det ska alltid löna sig att arbeta, utbilda och vidareutbilda sig. Viljan att anstränga, förkovra och specialisera sig inom välfärdens verksamheter ska uppmuntras.

Medarbetarnas kompetens, engagemang och bemötande definierar och tydliggör i hög grad kvaliteten i all välfärdsverksamhet. Det är viktigt att i allt bemötande visa lyhördhet och engagemang, tydlighet och samtidigt förmåga till anpassning och flexibilitet.

Det lokala ledarskapet är avgörande för välfärdsverksamheternas förmåga att leverera god kvalitet och kontinuerligt kunna attrahera skickliga medarbetare. Skickliga ledare och chefer förmår bidra till att skapa förutsättningar till god arbetsmiljö och i övrigt ge medarbetarna rimliga förutsättningar att utföra sitt arbete väl.

Det är därmed centralt att kunna skapa förutsättningar för ett bra lokalt ledarskap. Det handlar t.ex. om att ge ledare och chefer i välfärdens verksamheter goda förutsättningar i form av administrativt stöd, ansvar för rimligt antal anställda och bra möjligheter till fortbildning.

Politikens roll och uppgift ska främst vara att säkra finansiering, tillsyn, uppföljning och utvärdering i syfte att nå hög kvalitet i välfärden. Därutöver bör stort utrymme lämnas åt professionen att forma och genomföra välfärdstjänsterna. Politisk detaljstyrning ska alltid undvikas.

Det är inte politiker som i huvudsak ska bestämma hur mål och kvalitetskrav ska nås. Det är fundamentalt att det råder balans mellan att mäta, ställa krav och följa upp å ena sidan och å andra sidan kunna ge stort utrymme och frihet åt professionen att bestämma själva genomförandet av service och tjänster i välfärden. Samtidigt ställer ökat självbestämmande högre krav på professionen. Alla medarbetare behöver ges möjligheter till utveckling genom t.ex. fortbildning för att kunna ta större ansvar för resultat och kvalitet.

Vi föreslår:

- Politiken ska inte detaljstyra välfärden utan ge stort utrymme åt professionen när det gäller hur mål och kvalitetskrav ska nås.
- Det ska finnas goda förutsättningar för det lokala ledarskapet i välfärden, t.ex. i form av administrativ uppbackning, ansvar för rimligt antal anställda samt förutsättningar för fortbildning.

4.7 Åtgärder för att klara kompetensförsörjning

Att klara kompetensförsörjningen inom välfärdens verksamheter är en komplex utmaning som inte har några enkla lösningar och svar. Det pågår en omfattande generationsväxling i välfärdssektorn. Detta kräver bl.a. att yrkena inom välfärden är tillräckligt attraktiva för att kunna säkra tillgången till kompetent och utbildad personal.

Det är därför positivt att ungefär hälften av alla ungdomar kan tänka sig att arbeta som förskollärare och lärare och var tredje ungdom kan tänka sig att arbeta som undersköterska, sjuksköterska eller läkare i framtiden. Det som skymmer denna utveckling är att vissa av dessa jobb, såsom undersköterska och lärare, betraktas av många unga som kortsiktiga yrkesval, medan däremot ingenjör, ekonom och jurist ses som mer långsiktiga yrkesval.

För att få fler, inte minst unga, att vilja utbilda sig till och arbeta inom yrken i välfärden krävs en lång rad av åtgärder. Det handlar bl.a. om att utbildning ska löna sig. Vidare att ökat ansvar och vidareutbildning ska ge utdelning i framtida löneutveckling och goda möjligheter till karriärutveckling. Lönespridningen bör öka. Därtill är det lokala ledarskapet av avgörande betydelse för den framtida förmågan att attrahera medarbetare.

Det är viktigt att alla medarbetare upplever att det går att påverka sin arbetsituation. Därtill att kunna skapa rimliga förutsättningar och en arbetsmiljö som möjliggör för personalen att orka fortsätta arbeta inom sin profession ett helt yrkesliv om det vill det. Ingen ska behöva känna sig tvingad att sluta på grund av misskötsel av arbetsplatser inom välfärdens verksamheter.

Medarbetarna själva har ofta kloka idéer kring hur arbetsituationen kan bli bättre och utvecklas, såväl vad som kan göras i det lilla som i det stora. Att lyssna och vara lyhörd för dessa synpunkter och idéer från personalen är viktigt för den långsiktiga förmågan att behålla kompetent personal.

Det krävs vidare för att klara kompetensförsörjningen i framtiden inom välfärden en nationell strategi från arbetsgivarna – såväl de offentliga som privata – samt utbildningsanordnarna som alla i samverkan identifierar kompetensbehov och vad som

behöver göras för att möta utmaningen. En översyn av utbildningarna till välfärdsyrkena gällande såväl innehåll som antal platser är viktig och nödvändig.

Vi föreslår:

- Kartlägg och sprid goda exempel och modeller för hur man kan få fler äldre erfarna medarbetare i välfärdssektorn att vilja och kunna stanna kvar längre i sin profession.
- Validering av utbildning och erfarenhet bör kunna ske snabbare samt fler och enklare vägar in i välfärdens yrken, med bibehållna tydliga kvalitetskrav.
- Utbildningsmottagningar tillskapas med särskild kompetens och uppdrag att integrera nya medarbetare från andra länder, särskilt inom hälso- och sjukvården.
- Utbildningar i svenska för invandrare anpassas och kombineras med praktik inom välfärdssektorn.

4.8 Modern teknik – stärker välfärden

Sverige är ett av de länder som ligger i framkant när det gäller it-utveckling. Sverige är ett av världens mest it-mogna länder. Det har World Economic Forum vid flera tillfällen konstaterat. I undersökningar gällande vilka länder som är bäst på att använda webben placerar vi oss i topp.

Den digitala infrastrukturen är av bra standard och håller på att byggas ut ytterligare. Denna bildar en bra grund och klimat för innovationer, vilket vi inte minst kunnat observera gällande antalet svenska it-bolag som vuxit fram inom olika sektorer, t.ex. dataspel.

Inom välfärdssektorn finns områden där ny teknik snabbt införs och används. Det går t.ex. att hitta goda exempel på hur modern teknik med framgång används i förskola, skola och äldreomsorg. Samtidigt är bilden tudelad. Modern teknik tillgodogörs inte i tillräckligt stor utsträckning inom välfärdssektorn generellt. Det finns fortfarande stor utvecklingspotential. Modern teknik och innovationer kan medföra stora möjligheter för såväl brukare som medarbetare i välfärden.

Om it och digitaliseringens möjligheter bättre tas tillvara i välfärden finns betydande möjligheter att förbättra kvalitet, öka tillgänglighet och likvärdighet. Detta samtidigt som vi gemensamt får mer välfärd för satsade resurser. Detta är angeläget ur flera perspektiv, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen.

För att välfärdens verksamheter ska kunna tillgodogöra sig teknikens alla möjligheter krävs, förutom en väl utbyggd digital infrastruktur och teknisk utrustning, att resurser

satsas på att personalen utbildas och involveras i hur tekniken kan användas på bästa möjliga sätt.

Vi föreslår:

- Staten, kommunerna, landstingen och regionerna ska samverka kring investeringar i ny it-arkitektur där informationssystem blir en integrerad del av hela verksamheten.
- Säkerställ att lagstiftning följer med digitaliseringen samtidigt som hänsyn tas till människors personliga integritet.
- Ta fram en nationell strategi för att kunna ta tillvara innovationer inom hälso- och sjukvård, skola och äldreomsorg. Den ska inkludera hur vi uppmuntrar kommuner, landsting och regioner att testa ny teknik, lämpligast genomför och strukturerar hur testad teknik med goda resultat sprids samtidigt som digital likvärdighet över hela landet säkerställs.

Anna Kinberg Batra (M)

Jessica Polfjärd (M)

Hans Wallmark (M)

Ewa Thalén Finné (M)

Anti Avsan (M)

Tobias Billström (M)

Karin Enström (M)

Lotta Finstorp (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Ulf Kristersson (M)

Cecilia Magnusson (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Andreas Norlén (M)